ANUL VII. — No. 1927. O SINGURĂ EDIȚIE LUNI 25 IULIE 1894.

NUMERUL 15 BANI

ABONAMENTELE
INCEP LA 1 ŞI 15 ALE FIE-CĂREÏ LUNÏ
SI SE PLATESC TOT-D'A-UNA INAINTE

IN *Bucureştï* LA CASA ADMINISTRAŢIEÏ
DIN *Judeţe* ŞI *Streinătate* PRIN MANDATE POŞTALE
UN AN ÎN ŢARĂ 30 LEÏ; ÎN STREINĂTATE 50 LEÏ
ŞASE LUNÏ . . 15 » » » 25 »
TREÏ LUNÏ . . 8 » » » 13 »

Un numer în streinatate 20 bani

MANUSCRIPTELE NU SE INAPOIAZA

Adevĕrul

Să te fereştï Române de cuiŭ strein în casă
V. Alexandri.

NUMERUL 15 BANI

ANUNCIURILE
DIN *Bucureştï* ŞI *judeţe* SE PRIMESC *numaï la Administraţie*
DIN *Streinătate*, DIRECT LA ADMINISTRAŢIE ŞI *la toate oficiele de publicitate*
ANUNCIURÏ LA PAG. IV . . . . . 0,30 b. linia
» » » III . . . . . 2,— leï »
» » » II . . . . . 3,— » »
INSERŢIELE ŞI RECLAMELE 3 LEÏ RÎNDUL.
La Paris, ZIARUL SE GĂSEŞTE DE VÎNZARE CU NUMERUL LA
kioşcul No. 192, Boulev. St.-Germain

UN NUMER VECHIU 50 BANI

ADMINISTRAŢIA
PASAGIUL BĂNCEI NAŢIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

Director politic: ALEX. V. BELDIMANŬ

REDACŢIA
PASAGIUL BĂNCEI NAŢIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

INEXPLICABILĂ NEPĂSARE

Votarea legeï în contra anarhiştilor a stîrnit mare furtună în lumea politică din Franţa. Apărătoriï libertăţeï pîngărite de falşiï republicanï de la cîrmă, n'aŭ cruţat nimic şi aŭ făcut tot ce le-a stat prin putinţă ca să împedece votarea legeï aceştia.

E de mirat lucru însă cum literaţiï şi oameniï de ştiinţă n'aŭ făcut nimic şi nicï n'aŭ protestat măcar în contra infameï legï care restabileşte cenzura în Francia, încătuşează gîndirea şi nu-ï dă voie să circule în public de cît dacă poartă ştampila umilinţeï, a prostieï şi a nevaloareï absolute.

Legea aceasta la care guvernul german şi englez n'aŭ voit să se asocieze, pe care chiar presa rusească a găsit-o *prea reacţionară*, e menită să dea loviturï mortale tuturor cugetătorilor îndrăzneţï, tuturor acelora a căror creer nu funcţionează după tipic.

Şi nicï nu încape îndoială că aşa va fi, iar pentru a ne convinge maï bine de acest adevăr, să analizăm puţin motivele care aŭ putut împinge pe guvernanţiï Franţieï de astăzï la fabricarea acesteï legï liberticide.

Eï pretind că societatea actuală e serios ameninţată de secta anarhiştilor, partizanï aï aşa numiteï propagande prin fapt, şi că ţaţă de aceştï oamenï eşiţï din fire şi carï nu se daŭ în lăturï în faţa nicï unuï mijloc pentru a ataca alcătuirea de faţă a societăţeï, se impune ca societatea să ia şi ea măsurï serioase de apărare.

Argumentarea asta e numaï aparentă şi ea ascunde în dosul eï alte motive de cît cele de maï sus. Franţa nu poate spune că are monopolul mişcăreï anarhiste. Spania, Italia, şi pînă la un punct oare-care Anglia, Germania, Belgia şi Olanda îşï aŭ anarhiştiï lor, tot aşa de nebunï şi de descreeraţï ca şi ceï din Franţa. Totuşï aceste ţărï nu s'aŭ gîndit să facă legï aşa de aspre din punctul de vedere al pedepseï, *şi aşa de nehotărîte, de elastice din punctul de vedere al scopuluï urmărit*, cum e legea anarhiştilor din Franţa.

Burghezia franceză ştie ca bine că atentate ca acelea ale luï Caserio, Henry şi Vaillant s'aŭ produs multe şi dese în secolul nostru şi în toate ţările aşa zise civilisate din lume; că preşedinţï de Republicï s'aŭ maï asasinat şi în alte ţărï şi în alte timpurï, şi nu numaï preşedinţï de Republicï ,dar chiar monarhï absoluţï saŭ constituţionalï, fără ca aceste crime să sperie grozav pe cine-va afară de aceï în contra cărora eraŭ saŭ puteaŭ fi ele îndreptate.

Burghezia franceză, — şi întreaga lume civilizată, — ştia bine că nu prin pedepse aspre se pot împuţina crimele şi criminaliï. Nicï o dată eşafodul saŭ spînzurătoarea, nicï pedepsele cu munca silnică n'aŭ reuşit să omoare germenul criminalităţeï.

Juriştiï, filosofiï şi sociologiï carï s'aŭ ocupat de aproape cu chestia criminalităţeï, recunosc aproape cu toţiï că pedepsele grele nu o pot stîrpi şi nicï măcar micşora.

Pricinile care daŭ naştere la criminaliï de tot soiul, chiar şi celor carï comit crime cu caracter politic, sînt prea adîncï şi prea complicate pentru a putea fi măcar stînjinite de cîte-va articole maï mult saŭ maï puţin în codul penal.

Ceea-ce urmăreşte burghezia franceză prin legea actuală, e ca să aibă un mijloc **legal** *pentru a duce lupta de exterminare în contra socialismuluï.*

Deprinşï să vadă în socialiştiï francezï o turmă nedesciplinată, roasă de lupte intestine, condusă de ideï cîte-odată extravagante şi utopice, împărţită în tabere şi sub-tabere vrăjmaşe între ele, burghezia n'avea nicï o teamă de socialism. Puteaŭ eï socialiştiï să ţipe pe toate tonurile revoluţie, sînge, dinamită, burghezia se făcea că nu-ï aude şi-ï lăsa să ţipe, căcï ştia ea prea bine, că dacă mîna asta de guralivï ar fi voit să-şï pue în practică ideile lor năbădăioase, puştile şi tunurile de care dispunea guvernul, puteaŭ lesne să le astupe gura în 24 de ceasurï.

Cînd însă socialismul s'a disciplinat, s'a organisat, a început să intre pe calea lupteï legale şi să atace burghezia chiar în inima şi creereï eï, în *parlament*, atuncï fioriï perzanieï aŭ început să-ï strîngă între spete pe ceï maï conştienţï dintre burghezï.

Dinamita cugetăreï, svîrlită zilnic pe toată întinderea Franţieï, sub formă de zecï şi sute de miï de foï cotidiane saŭ de broşurï de propagandă, lupta aprigă pe care 60 de deputaţï socialiştï o duceaŭ în parlament, ţinînd în loc pe 400 de reprezentanţï aï burghezieï şi răsturnîndu-le în şir două ministere, neputinţa de a se opune aceşteï propagande legale, pacînice dar neobosite o contra propagandă de acelaşi gen, toate acestea aŭ schimbat cu totul rolurile celor două partide în luptă.

Cu cît socialismul se îndruma maï mult pe calea legilor, cu atît burghezia eşia dntr'însa. Dar această luptă nelegală a burghezieï avea nevoe de o sancţiune; sancţiunea a fost aşa pretinsa lege in contra anarhiştilor.

Criminaliï ceï maï marï şi aspru urmăriţï vor fi maï ales cugetătoriï independenţï carï nu se sfiesc să spuie adevărul nicï odată. Literatura şi ştiinţa vor avea de acum mereŭ suspendată de-asupra lor închisoarea şi exilul în Coloniï.

Primejdia e prea mare pentru burghezie ca ea să permită vre-unuï cugetător cea maï mică abatere de la ideile oficiale. Şi fulgerele noueï legï vor cădea de o potrivă asupra tuturor celor carï nu vor urma preceptele şi ideile burghezieï, chiar şi asupra acelor carï se vor ocupa de literatură şi de ştiinţă *numaï pentru amorul arteï.*

De aceea ne mirăm grozav că literaţiï şi oameniï de ştiinţă din Franţa aŭ primit cu atîta pasivitate această infamă lege.

I. Theodorescu.

GALERIA LITERARĂ

CH. BAUDELAIRE

Un ziar reproducea erï, din franţuzeşte o amintire asupra ultimilor momente ale celebruluï poet Baudelaire. — Poetul ce îmbogăţise literatura franceză cu o sumă de expresiï şi de imaginï noŭï, maestrul ce poseda toate resursele limbeï franceze, ajunsese afazic şi nu maï putea pronunţa de cît aceste vorbe *Cré nom*, pe care le modula în diferite modurï, pentru a-şï exprima gîndirea.

Curios destin, al acestuï curios şi extravagant poet ! — Dorul luï de moarte, rîvna cu care a chemat'o, aŭ fost cu prisos înplinite, căcï de el se poate spune că a murit de două orï.

De alt-fel, el a fost una din personalităţile cele maï ciudate, ale republiceï literilor. Era în el un amestec bizar, un mozaic de tot felul de lucrurï opuse şi care se bat în capete: el era tot-odată senzualist şi mistic, romantic şi naturalist, spiritualist şi materialist. — Chiar în bucăţile luï cele maï naturaliste, cum e faimosul *Stîrv*, în care descrie pe doï îndrăgostiţï ce se plimbă şi cînd ajung în faţa unuï stîrv, el începe a-ï spune eï că şi ea va ajunge tot ast-fel într'o zi—şi totuşï la urmă tot se află cîte-va versurï de un spiritualism foarte înalt.

Pe lîngă aceasta, desgustul vieţeï şi al societăţeï în care trăia, l'a adus să useze de tot felul de excitante, care să-ï dea sensaţiunï bizare şi să-l facă să uite materialitatea urîcioasă a lucrurilor înconjurătoare. — Ast-fel a făcut abuz de alcool, de opium şi de haschisch, a căror beţie a descris-o cu multă precizie.

Din toate aceste cauze poeziile luï, acele faimoase *Fleurs du Mal*, cît şi poemele în proză, sînt poate produsele cele maï ciudate ale cugetăreï contemporane. Că o fi ceva nesănătos, detracat în ele, se poate, totuşï ele se impun prin puterea talentuluï. — Cine va voi să înfăţişeze literatura contemporană şi să studieze înrîurirea *prinţilor cugetăreï*, nu poate să negligeze pe Baudelaire, şi pesimismul luï atît de sincer şi neîmpăcat.

Din versurile luï unile vor rĕmîne prin desăvîrşirea lor ca *Don Juan aux enfers, le Crépuscule, Spleen, Martyre*, dar cele maï multe prin noutatea cugetăreï, prin îndrăzneala paradoxuluï, prin formele şi expresiile neaşteptate şi inedite cu care le-a îmbrăcat.

C.

PE LACUL THUN

Alunec, în luntre, pe lac,
Şi umbra pe apă s'aşterne ;
In juru-ne Alpiï 'şï desfac
Priveliştï eterne.

Şi cerbiï pe rîpe se suïe,
Spre culme pĭerzîndu-se 'n cete ; —
La mal staŭ glume să 'şï spuïe
Grămadă de fete.

O lebădă trece pe-aproape,
Luntraşul suspină-a iubire, —
Şi ochi-mï se sting sub pleoape
De-atîta uĭmire . . .

Departe, o ţiteră plînge
Accente nebune de patimï, —
In sufletu-mï singur se strînge
O lume de lacrimï.

(Reichenhall). **Traian Demetrescu.**

PROGRESELE SPIRITISMULUI ROMÎN

Fotografia materieï imateriale. — Plăcile Smith & Co. — Avantagiile d'a avea multe rude. — Toate pisicile seamănă noaptea, şi toate soacrele în fotografia spiritistă.—Şalvariï nemuritorï. — Lingerie pentru spirite de ambe-sexe. — Ce se poate vedea la întuneric.

De la *Sic Cogito* şi pînă la ultimele numere din *Revista nouă*, spiritismul romîn a făcut înainte un pas însemnat şi pe care datorï sîntem, ca nişte cronicarï conştiincioşï aï progreselor culturale romîne, a-l înregistra şi noï.

De la mediumitatea meselor învîrtitoare, prin mediumitatea scriitorilor (maï ales anecdotiştï), a ajuns acum şi la admiterea fotografieï ca mijloc de a ne dovedi existenţa, după moartea corpurilor umane, nu numaï a spiritelor imateriale, cum credeaŭ maï 'nainte alţï naivï, ci a *materieï spirituale*, păstrîndu-şï exact forma pe care o avea pe cînd era materie materială, numaï cît maï *subţiată*, atît de subţiată în cît ochiul n'o poate vedea.

Dacă însă n'o poate vedea ochiul, o văd şi o fixează plăcile «Iwiss dry plates Dr. I. H. Smith et Co., Zürich», o fixează şi o fotografiază, fie la lumină, *ba fie chiar şi la întuneric.*

Revista nouă ne dă chiar în reproducere maï multe ast-fel de fotografiï, menite a confunda cu desăvîrşire pe detractoriï noiï credinţe-ştiinţe. Trebuie însă a se băga bine de seamă că din cele şease plăcï reproduse, numaï patru sînt autentice, iar două sînt falşe, iar pentru a cunoaşte carï sînt cele autentice şi carï cele falşe, trebuie citit şi textul ce le însoţeşte.

Ast-fel, lăsînd la o parte pe ignorantul în ale spiritismuluï *Fourtier* care s'a apucat să se amestece nechemat în industria fotografieï spiritiste, şi luînd numaï pe cele patru reproducerï autentice, veţï deosebi dintre ele două carï reproduc spirite bine distincte şi alte două carï nu se ştie încă pozitiv ce reprezintă, de oare ce autorul lor le dă de o cam dată numaï în chip de specimene prealabile pentru cercetărï ulterioare.

Luînd decï maï întîiŭ pe cele două, carï, — cum am zis, — reproduc spirite bine distincte, şi citind şi esplicaţiile carï le însoţesc, vă veţï putea convinge despre următoarele adevărurï :

1) In acest soiŭ de fotografie spiritistă, spiritul fotografiat are în tot-d'a-una o formă subţiată, vagă, semi-transparentă ; în tot-d'a-una această formă aduce cu o figură omenească, în care dacă nu veţï recunoaşte numaï de cît pe o rudă răposată, nu trebuie să vă pierdeţï prea curînd răbdarea şi nădejdea; trebuie să maï întrebaţï şi pe alte rude (viï, bine înţeles) pe carï le aveţï, şi cu cît aceste rude vor fi maï multe, şi cu cît şi rudele rudelor vor fi maï multe, cu atît vor creşte şi şansele D-voastră de a găsi că spiritul fotografiat aduce cu unchiul vre-unuï fiŭ al cumnateï D-voastră, de mult răposat.

2) Cu cît aŭ rămas maï puţine fotografiï de la acest răposat de pe cînd era în viaţă şi cu cît rudele îşï aduc maï puţin aminte de dînsul, cu atît fotografia luï spiritistă are maï multe şanse de a-ï semăna.

3) Cînd spiritul reprezintă o femeie, veţï vedea că ea aduce maï mult saŭ maï puţin cu soacra fie-căruia dintre noï, pe cînd era tînără.

4) Veţï avea dovada cea maï sigură că nu numaï spiritul material omenesc e nemuritor şi-şï conservă după moarte forma avută în viaţă, ci şi cearşafurile, bonetele şi şalvariï, şi acestea bineînţeles în formă atît de subţiată, în cît pînă acum numaï plăcile Smith & Co. aŭ isbutit să le vază.

Aci însă poate încăpea o controversă pe care să sperăm că ne-o va lămuri *Revista nouă* în număru-ï viitor : poate, în adevăr că cearşafurile şi bonetele nu sînt nemuritoare, ci că în lumea spiritelor există confecţionatorï de anume îmbrăcăminte carï să permită spiritelor a se presinta într'o ţinută decentă în faţa plăcilor Smith & Co. Aceasta se poate presupune cu atît maï mult, cu cît spiritul material din care sînt confecţionate, e în totdeauna maï grosolan şi decï maï puţin transparent de cît spiritul însuşï.

* * *

Cît despre cele două fotografiï pe carï le-a obţinut însuşï autorul explicaţiilor din *Revista nouă*, după cum am spus, nu se poate şti încă ce reprezintă. Sînt nişte pete carï ar putea să înfăţişeze tot atît de bine nişte boliţï ca şi nişte gogoşï de viermï de mătasă.

De remarcat este că aceste fotografiï aŭ fost obţinute pe întuneric, într'un aparat bracat asupra patuluï în care experimentatorul dormia.

Uniï specialiştï pretind că se poate întîmpla *în unele cazurï* ca să se producă noaptea unele fosforescenţe uşoare carï pot impresiona plăcile fotografice.

In cazul acesta însă ar trebui să se ştie dacă experimentatorul a cinat saŭ nu seara linte.

Cr.

CEA DIN URMA POMANA

(DUPĂ PETÖFI)

Poetul şi nenorocirea
De-aceïaşi mumă-avură parte ;
Ceï maï nedespărţiţï tovarăşï
Eraŭ, din leagăn pîn' la moarte.

Pe-atuncï, copacul — ca şi astă-zï —
Adăpostea pe călător, —
Iar dintr'o ramură, poetul
Făcea toiag de cerşetor.

Toiagul ca şi nenorocul
Cu-aceïaşï dragoste 'l slujeaŭ ;
De 'l părăseaŭ în lume toate,
Eï totuşï îl călăuzeaŭ.

Dar lira luï de ce tăcuse? —
Cu ea poïetul doar se ţine ; —
Dumnezeïeştile'ï acordurï
Păreaŭ din sferele senine.

O dată noaptea, pe furtună,
Cîntarea luï se auzise ;
Şi viscolul se 'nduioşase
Şi tunetul se îmblînzise.

Şi ascultînd, de-atîta farmec,
Chïar cerul — cît se 'nfuriase —
Cu blîndele'ï zîmbirï de stele,
Uïtînd mînia, — 'nseninase.

Flămînd, poïetul printre oamenï
Veni, apoï, să ceară pîïne ;
« Un cîntec va pătrunde — 'şï zise —
In a lor inimă de cîïne».

Şi coardele din noŭ sunară
Cu-armoniosul lor mister,
Ce adormise blînd furtuna
Şi 'nseninase negrul cer.

Dar el, ce împăcase cerul,
In oamenï mila n'a trezit ; —
Şi de durere şi ruşine
In două, coardele-aŭ plesnit.

Aşa le-a fost ursită soarta . . . .
Dar cu poïetul ce-a maï fost ? —
Trăind, a învăţat durerea
Şi suferinţa pe de rost.

Trecură anï, — şi-o lume nouă
Il vede rătăcind pe stradă ;
Şi nu era cărunt ; — durerea
Făcuse părul lung să 'ï cadă.

« Un ban, un ban ! » aşa se roagă,
Cerşind pomană şi 'ndurare ;
Ca nişte ramurï viscolite
Intinde mîïnï tremurătoare.

— «Tu cine eştï ? — 'l întreabă Mila —
O, tu sărac între săracï,
Tu, care haïna uneï soarte
Nenorocite o îmbracï ?»

Abïa el numele 'ngînase
Şï-un glas răsunător rosteşte :
— « Copil al glorieï supreme,
O, vin' răsplata de 'ţï primeşte.

Tu eştï lumina, ce luceşte
La Nord, pe-a mïază-nopţeï cale ; —
Iar lumea, pocăită, moare
De doru-acordurilor tale.

O, vin'. Toiagul tăŭ îl schimbă
Cu lauriï ceï verzï. Şi încă
Ia purpura în loc de zdrenţe
Şi şezï la masă : bea, mănîncă ».

— « O, mulţămesc ; 'ţï-e dulce graïul, —
Dar foame nu maï am, nicï sete . . .
Şi nu'ï nevoïe să schimb zdreanţa
Pe slava purpureï deşerte.

Iar lauriï pot sta podoabă
Pe-a tînăruluï mîndră frunte, —
Căcï pe un trunchiŭ uscat şi putred
Eï nu pot moartea să înfrunte.

Dar cu un ban, de 'mï facï pomană,
Ţï-oï da recunoştinţa toată, —
De mult aşteaptă banï tîmplarul
Fiind-că sicriul meŭ e gata ».

G. D. PENCIOIU.

IUBITA

(FRAGMENT)

(Urmare)

Tăceaŭ amîndoï. Sub bolţile frunzelor era încă noapte, — o noapte vagă, parfumată de mirosul frunzelor clătinate de adierï sfioase.

Cărarea se pierdea în cotiturï nestrăbătute. Eï o urmaŭ călăuziţï de un dor mut, nedeslusit.

Pasările cîntaŭ imnurï de viaţă, de tinereţe, de iubire.

— Ah ! ce frumos e !... esclamă Maria, uitîndu-se cu ochiï umezï către prietenul eï.

Emil nu răspunse. Cu aceiaşï ochï de halucinat privea înainte, fermecat de tăcere, de umbră, de apropierea eï.

De o dată întunericul de sub frunze se risipi. O ploaie de raze auriï străbătu printre frunzişul copacilor. Soarele răsărea.

Se opriră amîndoï, uimiţï. O ciocîrlie începu să aiureze...

Un minut stătură înmărmuriţï. Tot ce fusese lume, zgomot, vanităţï, decepţiï, se uitase. Era ca un reînceput de viaţă nouă, de mult aşteptată.

Emil îï luă mîinile, şoptind ca într'o rugăciune plină de adoraţiune şi de lacrimï :

— Mario !... Mario !...

Ea ridică ochiï spre el, ca spre cer, pentru a-l înţelege, a-l simţi adînc...

El îï cuprinseşe mijlocul, o lipise nebun de pieptul luï, sărutîndu-ï ochiï, gura, fruntea, părul... Ea se lăsa pradă buzelor luï, blîndă şi alintată, ca un copil.

Şezură sub un fag. Eraŭ muţï, fermecaţï, beţï.

Maria îl întrebă galeş, ca şi cum ar fi şoptit un vers :

— Mĕ iubeştï ?

Emil îï mărturisi povestea iubireï luï. El nu cunoscuse de cît femeï, carï se daŭ de interes saŭ întîmplător. Nicï una nu-ï lăsase regretul fericireï. De la prima lor întîlnire ea îl stăpînise c'un farmec neînchipuit de dureros. Adese-orï acest farmec omoară. A iubit-o mult timp tăcut, timid şi îndoindu-se. Ea ce credea? ce simţea? O rugă să'ï spuïe.

— Ce simt? îï rĕspunse Maria, — mult, mult !... Ce cred ?... că sîntem tot-d'auna slabï. Ierï încă eram sigură că voiŭ trăi vecînic în calmul decepţiilor mele ; şi azï inima mea bate, e înflăcărată, ca o nebună...Sîntem nestatornicï, nestatornicï...

— De ce nu ne-am întîlnit maï curînd ?

— Şi crezï că de astă-dată nu voiŭ fi eŭ care să aduc decepţiune ?... Intîmplarea schimbă rolurile !

Emil o sărută adînc :

— Nu, sufletul tĕŭ e bine-făcător ca şi soarele, tu nu poţï aduce de cît fericire...

— Dar crezï că voiŭ şti cum voiŭ fi mîïne ?...Cum am fost ĭerï şi cum sunt astăzï? Fericirea din momentul acesta ne-o îngăduïe singurătatea, linişteа de aicï. Arboriï ne sînt prietenï, ne ascund ; iubirea noastră se armonizează cu iubirea Natureï. Dar într'un oraş cîte prejudiţiï, cîte obstacole, ne-ar depărta unul de altul....

— Să ne iubim cît vom fi singurï !..

— Şi pe urmă ?...

Emil îï luă capul între mîïnï, o sărută lung, lung, nebun de plăcere.

— Şi pe urmă ? repeta ea, zîmbind trist.

Emil o privi în ochï :

— Pe urmă...voiŭ muri !..

Tăcerï lungï urmaŭ dupe îmbrăţişerï pasionate în care li se părea că sufletele lor mor de-o plăcere nesfîrşită. Se strecuraŭ printre copacï ca nişte umbre uşoare, stăpînite de uĭmirï taĭnice ; se opreaŭ pentru a'şï da sărutărï nebune, sub frunzele carï tremuraŭ în pragul razelor, — apoï ĭar se afundaŭ pe cărărï pĭerdute.

Ajunseră lîngă un izvor ce 'şï făcea cale printre arborï, ĭeşind spre cîmp pentru a se arunca în Olt. Izvorul avea un curs mlădios şi par'că povestea încet un basm vecînic neisprăvit. Aniniï îl umbreaŭ.

Maria se uĭtă în apă, sprijinindu se de braţul luĭ Emil, care o ţinea de talie.

El îşĭ aduse aminte de versurile luĭ Eminescu, şi le şopti aproape de gura eĭ:

Ce priveştĭ, zîmbind, în unde?
Eştĭ frumoasă, se 'nţelege.

Singurătatea, parfumul frunzişiuluĭ, şoaptele izvoruluĭ, lumina ce se strecura printre ramurĭ se împreunaŭ într'o inţelegere misterioasă ca să înflăcăreze tot maĭ mult simţirile celor doĭ iubiţĭ. Eĭ nu priveaŭ natura ca pe o eternă nepăsătoare la durerile şi fericirile oamenilor. O simţeaŭ vie, bună, conştientă de iubirea lor, fericită ca şi eĭ.

Emil strîngea, arzînd mîĭnile Marieĭ, a căror atingere dulce şi blîndă îl înfioraŭ de o plăcere nespusă.

Şezură pe ĭarbă, lîngă izvor, ca doĭ pribegĭ carĭ umblaŭ de veacurĭ în aceĭaşĭ singurătate şi iubire nesfîrşită. Vor asculta o clipă povestea izvoruluĭ, apoĭ se vor pĭerde ĭarăşĭ în drumul lor etern...

Peste înfăţişarea reală a vieţeĭ lor căzuse un văl fin, vrăjit, schimbînd-o într'un vis neînchipuit de frumos. Dar în fundul sufletuluĭ lor tresărea din cînd în cînd frica de sfîrşit, teama instinctivă de nestatornicia iluzieĭ. Şi atuncĭ le veneaŭ pe buze cuvinte copilăreştĭ, dar dureroase în adîncul lor:

— De ce nu este viaţa o vecĭnică iubire?

— .... «O! timp opreşte-ţĭ zborul!»...

— N'aĭ vrea să rămînem ast-fel tot-d'a-una... tot-d'auna?...

Maria îşĭ desfăcuse părul şi îşĭ ascunsese amîndoĭ capetele, sub el. Gurile lor se căutaŭ în noaptea neagră şi parfumată a păruluĭ: cîte odată el simţea pe obrajĭ atingerea genelor eĭ, care clipeaŭ des.

Şi staŭ aşa nemişcaţĭ, aĭuriţĭ. Clipele deveneaŭ eternităţĭ... Izvorul singur urma să povestească taĭna luĭ neînţeleasă. Eĭ îl auzeaŭ ca de departe.

Cînd dedeaŭ părul la o parte, ochiĭ lor se deschideaŭ umezĭ şi uĭmiţĭ. Îşĭ surîdeaŭ cu recunoştinţă.

Adierĭ uşoare împrăştiaŭ acordorĭ printre frunze. Cîte o foaĭe îngalbenită de timpuriŭ, cădea în apă şi se lăsa a fi dusă departe.

Emil urmărea aceste foĭ căzute, rătăcite pe unde; ele îĭ şopteaŭ un înţeles trist... Îşĭ rezema fruntea pe sînul Marieĭ, şi se gîndea maĭ mult la sensul real al uneĭ frunze căzute, de cît la mincĭuna clipelor de fericire.

Maria îşĭ apropia gura de ochiĭ luĭ. Glasul eĭ se îndulcea:

— Emil, tu m'aĭ făcut să înţeleg viaţa şi fericirea. Nenorocirile şi moartea nu vor putea să mă maĭ îngrozească de acuma: eŭ am trăit, — poate prea mult!... In cîte vieţĭ omeneştĭ s'aŭ însemnat fericirĭ c'ale noastre? Cine ştie dacă nu sîntem ceĭ maĭ fericiţĭ!...

Puterea lor de a simţi făcea să exalteze aceste clipe trecătoare şi obicĭnuite de fericire omenească. Şi fără să ştie, eĭ se înşelaŭ, — ca noĭ toţĭ, — asupra nestatorniculuĭ vis de iubire, idealizat de inimile lor tinere şi frumuseţea natureĭ înconjurătoare.

Traian Demetrescu.

EXTAZ

Ave-Maria!... Şi spre bolta
Măreţuluĭ şi trist altar
Fermecătorul glas de orgă
Se 'nalţă ca un plîns amar...

Şi 'n sufletele credincioase
Cad notele mîngîĭetoare,
Cum peste frunzele de toamnă
Amurgul razelor de soare...

Ingenunchiată înaintea
Crucificatuluĭ Hristos,
O palidă prostituată
Plîngea ca un copil duĭos.

Şi 'nmărmurită în durerea
Religioaseĭ aĭurărĭ,
Părea de veacurĭ că aşteaptă
Cuvîntul ultimeĭ ĭertărĭ...

(Viena). Tradem.

COREEA

Tara. — Clima. — Producţiunea agricolă şi industrială. — Constituţia politică. — Oraşele. — Năravurile, limba şi religia

Ţara pentru care s'aŭ luat la harţă Chinejiĭ cu Japoneziĭ, Coreea, formează o peninsulă prelungă între marea Japonieĭ şi marea Galbenă. Intinderea eĭ este cam odată şi pe treĭ sferturĭ cît a Romînieĭ şi populaţia-ĭ se urcă, aproximativ, la 8—9 milioane de suflete.

Poporul care o locuieşte este de rasă mongolă şi are o limbă proprie a sa, înrudită maĭ mult cu limba japoneză, însă avînd împrumutate şi multe expresiunĭ chineze, servind maĭ ales a designa oarecarĭ ideĭ abstracte, religioase, literare, ştiinţifice, etc.

Religia dominantă e cea budistă, dar de cîtă-va vreme misionariĭ europenĭ aŭ izbutit a răspîndi întru cît-va şi religia creştină printre locuitorĭ.

Ţinutul e maĭ mult muntos, la graniţele sale de către Mangiuria. Coreea posedă chiar munţi ce ating linia zăpadeĭ vecĭnice. N'are cursurĭ de apă maĭ importante, în schimb însă e împresurată, la răsărit şi la miază zi de un mare număr de insule micĭ; cea maĭ mare din acestea, Kölpart saŭ Kelpert, are o suprafaţă de 715 kilometri.

Deşi situată cam sub aceiaşĭ latitudine ca şi Italia, Coreea nu se bucură de loc de o climă temperată; verile sînt acolo extrem de călduroase iar iernile excesiv de friguroase. Chiar braţul măreĭ Galbene dintre China şi Coreea îngheaţă iarna, aşa că se poate comunica cu săniile pe suprafaţa eĭ. In alte timpurĭ, din cauza numeroaselor stîncĭ şi băncĭ de nisip din marea Galbenă, comunicaţia între Coreea şi China e foarte grea.

Două din treĭ părţĭ ale teritoriuluĭ Coreeĭ sînt acoperite cu pădurĭ întinse şi dese, maĭ ales de brad, dar şi de stejar, castanĭ, etc. Aceste pădurĭ sînt populate de diferite animale sălbatice: tigri, urşĭ, lupĭ, mistreţĭ, cerbĭ şi vulpĭ. Pasările maĭ comune sînt: fazanul, turtureĭele, vulturul. Reptilele sînt foarte numeroase în Coreea; printre ele şi cîte-va felurĭ de şerpĭ veninoşĭ.

Agricultura e foarte înapoiată în această ţară. In nord se cultivă maĭ ales grîul, care să seamănă fără aproape nicĭ o preparaţie a solului. In sud se cultivă maĭ ales orezul. Nicĭ un product însă nu se exportează; exportul în Coreea e de altfel interzis prin lege.

Cea maĭ mare parte din pomiĭ europenĭ prosperă bine în Coreea.

Obiectul principal al comerţuluĭ coreean îl formează o plantă, anume *ginsgeng*, căreia Chineziĭ îĭ atribuie virtuţĭ medicinale extra-ordinare; apoĭ: coarnele de cerb, blănile de zibelină, de tigru şi de vulpe, covoarele şi în sfîrşit *hîrtia*.

Hîrtia din Coreea, care e foarte preţuită de chinejĭ, se fabrică din fire de bumbac; e deasă, moale şi mătăsoasă şi nu serveşte numaĭ la scris, ci şi la confecţionare de pălăriĭ, umbrele, sacĭ, şi chiar mantale.

Olăria şi porţelanul figurează deasemenea printre principalele articole de industrie coreeană. Se maĭ fabrică postavurĭ şi mătăsăriĭ, însă în cea maĭ mare parte grosolane.

Mult preţuite în China sînt şi armele de fabricaţie coreană şi maĭ ales săbiile şi pumnalele. Puştile lor de asemenea ar fi foarte bune, dacă n'ar fi rămas la sistemul cu cremene.

Bunĭ marinarĭ şi pescarĭ dibacĭ, Coreeniĭ scot şi din pescuitul scrumbiilor şi balenelor un venit frumos.

* * *

In ceea-ce priveşte constituţia politică a Coreenilor, tot ce se ştie, e că puterea supremă se esercită la eĭ în chipul cel maĭ ilimitat de către un rege foarte despotic, dispunînd de un personal administrativ după modelul celuĭ care există în China.

Se zice că acest suveran ar putea pune pe picior de răsboiŭ o armată de 600.000 de oamenĭ. Flota de care dispune numără vr'o 200 de vase.

Din timpurĭ foarte vechĭ, Coreea formează un obiect de gelozie între China şi Japonia, şi numaĭ aceste gelozii reciproce îşĭ datoreşte pînă azĭ neatîrnarea eĭ *relativă*, căcĭ, după cum se ştie, ea era şi este tributară atît Chineĭ cît şi Japonieĭ.

* * *

Coreea numără 33 de oraşe maĭ marĭ (capitala *Seul* saŭ *Han-yang*), 58 mijlociĭ şi 70 micĭ. Se împarte în 8 provinciĭ cu 40 de districte.

Oraşele coreene sînt neregulat zidite şi n'aŭ nicĭ un edificiŭ maĭ important. De alt-fel toate edificiile sînt ascunse privirilor prin gardurĭ de bambus înalte de cîte 3—4 metri, ast-fel încît intrînd într'un oraş coreean nu vezĭ alt-ceva decît gardurĭ.

De jur împrejur, oraşele sînt înconjurate de ziduri înalte, îndărătul cărora se adăpostesc şi locuitoriĭ cîmpiilor, cu vitele şi recoltele lor, cînd sînt ameninţaţĭ de bandele de jefuitorĭ, foarte numeroase în Coreea şi cărora nu în tot-d'a-una autorităţile sînt în stare a le ţine piept.

* * *

In privinţa caracterelor fizice, Coreeniĭ formează o mijlocie între Chinejĭ şi Japonezĭ.

Costumul lor se apropie maĭ mult de cel chinez. Eĭ poartă însă părul lung şi stufos, la care ţin foarte mult; aşa că, guvernul chinez voind odată să-ĭ silească să se rază pe cap, eĭ aŭ purtat un războiŭ dezastruos maĭ bine de cît să se supună acestuĭ ordin.

In genere Coreeniĭ sînt foarte depravaţĭ şi minciuna şi furtul la dînşiĭ e ceva obicĭnuit.

Cruzimea lor sălbatică s'a arătat în deajuns cu ocazia ultimelor măcelăriĭ ale misiunilor europene.

LICEELE ROMÂNE DIN TRANSILVANIA ŞI UNGARIA

Vechimea şcolilor române

Atuncĭ cînd în ţară nu se găsea nicĭ o şcoală romînească, cînd limba romînă era oropsită şi calificată drept limbă de mojicĭ, cînd nu se afirma nicĭ măcar o slabă mişcare culturală romînească, — în Transilvania o generaţiune entusiastă, o mînă de oamenĭ, a depus temeliile primuluĭ şi celuĭ maĭ vechiŭ liceŭ romînesc.

Astfel, odată cultura răspîndită, s'a simţit nevoĭa şi a altor licee şi după cîte-va deceniĭ, în secolul XIX, s'aŭ înfiinţat alte treĭ licee nouĭ şi un gimnaziŭ.

Liceul din Blaj

Cel maĭ vechiŭ este liceul din Blaj. Înfiinţat prin 1753 de către episcopul unit Aron, care l'a dotat şi cu o mică moşie. Construcţia, în secolul trecut, a fost un monument al Transilvanieĭ; chĭar şi azĭ e una din cele maĭ importante construcţiĭ din Transilvania.

Ceĭ întiĭ profesorĭ aĭ şcoaleĭ aŭ fost G. Şincai, Petru Maior şi episcopul Cleiu-Micu, toţĭ istoriografĭ cu renume.

Cum aceste şcolĭ aŭ început să fie cercetate de un mare număr de elevĭ veniţĭ din toate părţile locuite de romînĭ, s'a simţit trebuinţa de a le înălţa, de a înmulţi personalul profesorilor şi de a le asigura viitorul. Ast-fel atît episcopul Cleiu-Micul, cît şi maĭ ales episcopul Ioan Bobu le-aŭ dotat cu prisosinţă. Episcopul Bobu, la începutul acestuĭ secol, a ridicat fondul de întreţinere al acestor şcolĭ la 500,000 leĭ. Tot pe la începutul acestuĭ secol s'aŭ înfiinţat cincĭ clase gimnaziale şi două clase superioare de teologie şi două de filosofie. Pe urmă pe la 1820 s'a înfiinţat şi o şcoală normală de învăţătorĭ.

Prin aniĭ 1850, gimnaziul s'a înălţat la rangul de liceŭ cu opt clase, şcoala teologică la rangul de facultate cu patru cursurĭ, iar şcoala normală de învăţătorĭ s'a reorganizat, avînd treĭ cursurĭ.

Toţĭ episcopiĭ şi mitropoliţiĭ, carĭ s'aŭ succedat de aproape două secole în scaunul episcopal şi maĭ tîrziŭ metropolitan din Blaj, aŭ ţinut să mărească fondul acestor şcolĭ. Cel din urmă mitropolit, Ioan Vancea, mort în 1892, a reconstruit liceul şi seminarul teologic, a reconstruit şcoala primară şi şcoala normală de învăţătorĭ, a construit un internat splendid pentru 100 de băeţĭ, dintre cărĭ, parte plătesc rate lunare 100 florinĭ pe an, parte sînt primiţĭ gratuiţĭ, a construit o frumoasă şcoală primară şi superioară de fete, asigurîndu-le existenţa din fondurile mitropolieĭ.

Acum, liceul din Blaj, este atît de mult cercetat, — în fie-care an cel puţin 600 de elevĭ, — în cît la clasele I, II şi III s'aŭ înfiinţat clase divizionare. Şi cheltuelile fiind foarte marĭ, iar fondurile relativ neîndestulătoare, s'a făcut apel publiculuĭ să contribuiască pentru mărirea fondurilor.

Din aceste şcolĭ aŭ ĭeşit ceĭ întîĭ profesorĭ romînĭ din ţară, G. Lazăr, Florian Circa, Ion Maiorescu, Trab. Laurian, Bărnuţiŭ, Marcian, etc. De la aceste şcolĭ s'a răspîndit cultura romînească şi în ţară.

Liceul din Beiuş

Urmează apoĭ liceul din Beiuş, Crişiana, înfiinţat în 1834 de episcopul romîn Samoil Vulcan din Oradea Mare.

In fie-care an acest liceŭ este cercetat de aproape 500 de elevĭ şi nimenĭ nu poate să-ĭ tăgăduiască meritul, că a redeşteptat conştiinţa naţională a Romînilor din Crişiana şi Maramureş. Acest liceŭ s'a luptat cu multe nevoĭ, căcĭ n'a fost aşa de splendid dodat ca cel din Blaj, din cauza păcătoşieĭ episcopilor romînĭ, carĭ aŭ urmat după Vulcan la Oradea-mare. Actualul episcop, însă, Mihail Pavel, are o solicitudine deosebită pentru acest liceŭ. Timp de 16 anĭ, de cînd e episcop de Oradea-mare, a mărit fondul liceuluĭ cu donaţiunĭ însemnate, a reconstruit vechiul local, a construit un internat splendid pentru 100 de băeţĭ precum şi un local pentru şcoala primară. Ast-fel, că liceul şi internatul din Beiuş, poate să rivalizeze azĭ cu cele maĭ marĭ construcţiunĭ similare din Ungaria.

Dar nenorocirea e, că guvernul unguresc, prin circulările ministruluĭ ungur de culte, usează de toate mijloacele pentru ca să răpească acest liceŭ de la romînĭ şi să-l maghiariseze. Pînă acum guvernul a izbutit ca în cele patru clase superioare să introducă limba ungurească, ca limbă de propunere; iar în cele patru clase inferioare, limba maghiară, geografia, istoria şi istoria naturală se învaţă ungureşte.

Liceul din Braşov

E una din cele maĭ frumoase construcţiunĭ din Braşov. S'a înfiinţat în 1856, parte din fondurile bisericeĭ Sf. Nicolae din localitate, parte din contribuirĭ. Ceĭ maĭ stăruitorĭ fondatorĭ aĭ liceuluĭ aŭ fost decedatul episcop Popasu, unchiul D-luĭ T. L. Maiorescu, precum şi fruntaşiĭ comercianţĭ romînĭ din localitate.

Liceul este frecuentat anual de aproape 500 de elevĭ.

Liceul din Năsăud

Cel maĭ splendid liceŭ din toată Transilvania şi Ungaria. S'a înfiinţat în 1859 din fondurile grănicerilor romînĭ. Aceste fondurĭ se urcă la aproape 10 milioane de florinĭ, dar acum cîţĭ-va anĭ cea maĭ mare parte, adică munţiĭ grănicerilor, s'aŭ sechestrat din partea statuluĭ şi a unor aristocraţĭ ungurĭ.

Fondurile grănicerilor datează din 1750, de pe vremea Marieĭ Tereseĭ, cînd pentru vitejia lor, grăniceriĭ romînĭ de prin părţile Năsăuduluĭ aŭ fost remuneraţĭ cu moşiĭ marĭ. Moşiile, munţiĭ şi pădurile aŭ fost administrate de delegaţiĭ comunelor romîne.

Gimnaziul din Brad

Gimnasiul din Brad s'a înfiinţat în 1868 prin stăruinţele decedatuluĭ Iosif Hodoş, fost deputat şi vice-comite, unul din şefiĭ Romînilor, din fondurile bisericeĭ locale şi din contribuirĭ.

Gimnasiul este frecuentat anual de peste 150 de elevĭ.

Dr.

DE PESTE MUNŢI

Corespondenţă specială a ziaruluĭ *Adevărul*

O vizită la Szeghedin. - Cursurĭ de maghiarisare. - O foaĭă infectă între Romînĭ. - Un interwiev.

O vizită la Szeghedin

Tocmaĭ acum mă reîntorc de la Szeghedin, unde avuĭ norocirea de a vedea pe arestanţiĭ noştri politicĭ, Dr. Raţiu, Dr. Lucacĭ şi Coroiauu, *carĭ se află internaţi în închisoarea statuluĭ.*

Szeghedinul este un oraş frumos, cu vre-o 80,000 locuitorĭ. Prin aniĭ 1873-74, cînd fu inundat şi nimicit aproape total de rîul Tisa, Romîniĭ ardelenĭ se constituiseră în comitete de ajutoare şi prin sume însemnate de banĭ veniră în ajutorul nenorociţilor Maghiarĭ din Szghedin. Răsplata este, că astăzĭ ceĭ maĭ aleşĭ luptătorĭ aĭ poporuluĭ romîn ardelean se adăpostesc *în renumitele puşcăriĭ ale Szeghedinuluĭ...*

La o margine extremă a oraşuluĭ, la un loc pustiŭ şi infectat de miasmele grajdurilor casarmelor din împrejurime, se află închisoarea statuluĭ, — un edificiŭ frumos, cu un etagiŭ şi destul de higienic.

Am cerut directoruluĭ permisiunea de a intra, care, după ce luă notă de numele, ocupaţiunea şi domiciliul meŭ, îmĭ dete un bilet de intrare.

Am aflat pe D-niĭ Raţiu, Lucacĭ şi Coroianu voioşĭ şi sănătoşĭ. Fie-care e internat în cîte o odae separată, mobilată cu cîte un pat, masă, dulap pentru haine, un lavoar şi cîte-va scaune. Dacă n'ar fi aceĭ drugĭ de fer, carĭ nu-ţĭ permit să-ţĭ scoţĭ nicĭ capul prin fereastră, aĭ crede că te aflĭ într'o odăiţă de la otel.

Arestanţiĭ noştri sînt trataţĭ pînă acum în sensul strict al regulamentuluĭ închisoreĭ. In fie-care zi aŭ voe de a petrece cel puţin 2 ore la aer liber, în curtea închisoreĭ. Din nenorocire însă, curtea e foarte strîmtă, jur împrejur un zid înalt, plantaţiunĭ foarte puţine, aşa că preumblarea asta nu le poate face maĭ nicĭ o distracţie.

Arestanţiĭ aŭ un servitor, care le curăţă hainele, grijeşte odăile şi prin el pot să-şĭ comande cele trebuincioase din oraş. Maĭ aŭ la îndemînă şi o baiă de vară, în care să scaldă.

Vizitele sînt permise 3 ore înainte de prînz şi 2 după prînz. Nimenea nu poate intra fără bilet de la directorul; directorul însă este după regulament dator să dea permisiune de intrare orĭ cuĭ îĭ cere. Am văzut la martiriĭ noştrĭ «Gazeta Transilvanieĭ» «Tribuna» şi alte foĭ romîne din Ardeal. Eĭ pot primi direct scrisorĭ şi pachete prin poştă, nu pot însă expedia nicĭ un rînd de scrisoare, fără de a fi maĭ întîiŭ văzut şi iscălit de directorul închisoreĭ.

Condamnaţiĭ ar fi mulţumiţĭ, dacă s'ar observa strict regulamentul, căcĭ la favorurĭ nu se aşteaptă, măcar că de acestea sînt prea adese orĭ împărtăşite «colegiĭ» lor maghiarĭ şi jidanĭ.

Pînă mă aflam eŭ în Szeghedin, nevestele arestanţilor noştri încă nu sosise. Mi s'a spus

FĂRA LUCRU

După ce privиră la încărcarea bagajelor lor, în birja ce o oprise hamalul de la drumul de fer, D. şi D-na Vercolier, vechĭ neguştorĭ de papeterie şi furniturĭ de birouŭ se urcară cu greutate în trăsură.

Eraŭ sdravenĭ amîndoĭ, de o potrivă de sdravenĭ şi de sănătoşĭ, şi sub greutatea lor respectabilă, arcurile se îndoiră.

D. Vecolier era pe aproape de şaĭzecĭ anĭ.

Gras, roş şi burtos, grăsimea de la ciafă îl nevoia să-şĭ taie gulerile dinapoĭ; nişte scurte favorite albe îĭ încadraŭ faţa, iar pe picerile groase cît nişte butucĭ, îşĭ lăsa nişte mîinĭ de popă, încărcate cu bijuteriĭ.

D-na Vercolier, mică şi îndesată, în expanziunea dragosteĭ sale conjugale, nu se mulţămĭ să ia gusturile şi obiceiurile soţuluĭ săŭ.

Şi se pusese la întrecere cu soţul săŭ în îngraşare şi în rotunjimea eĭ se vedea femeia fostă slabă, carĭ abia într'un tîrziŭ a reuşit să triumfe de constituţia sa retractară la îngrăşare.

Şi unul şi altul se întorceaŭ cu mulţămirea petreacereĭ afară din oraş.

Se privиră o clipă zîmbind, bucuroşĭ de a se întoarce, şi după ce D. Vercolier scoase dintr'un port-ţigărĭ de fildeş, o ţigare groasă cît trunchiul unuĭ copăcel, şi o aprinse, se hotărî în sfîrşit să şĭ dea adresa hamaluluĭ, ce o repetă birjaruluĭ.

— Avenue de Chatillon, la Montrouge.

Birjarul se zgudui, speriat de lungimea curseĭ şi începu a se gîndi să meargă pe drumurĭ rele, ca să-şĭ răzbune zguduind măcar bagajele, dacă în potriva clienţilor prevăzuţi cu postamente serioase, nu putea face nimic.

Dar fu distras din planurile acestea de vederea mersuluĭ paralel cu trăsura a unuĭ nenorocit încă tînăr, a căruĭ haină şi pantalonĭ albaştri, cîrpiţĭ cu îngrijire, dovedeaŭ că era maĭ de grabă un lucrător luptînd cu lipsa şi nevoile, de cît un vagabond.

Şi mergea într'una... potrivindu-şĭ mersul după mersul caluluĭ, la trap cînd calul o lua la trap, la galop cînd acesta galopa, şi cătînd să profite de opririle provocate de îmbulzeală saŭ de trecerea nevoioasă pentru a maĭ răsufla puţin.

Dacă vre-o împrejurare îl despărţea de trăsură pentru vre-un moment, el nu o pierdea din vedere, ci o recunoştea de departe după bagagiile cu care era încărcată.

Ear mulţumirile luĭ tăcute provocaŭ din cînd în cînd cîte o oprire, care îĭ permiteaŭ să ajungă iar trăsura.

Birjarul, fărcă în adevăr foarte dispus să coopereze prin buna voinţa sa, prin popasurĭ repeta la viitoarea milostenie a burghezuluĭ.

Dar era oare în adevăr milostenie? Nu; ci dreapta remunerare a serviciilor făcute.

Acest om nenorocit, fără de lucru, era fără îndoială, prea mîndru pentru a întinde mîna. El voia să-şĭ întindă umărul, pentru discărcarea bagajelor, dar nu mîna.

Birjarul miloş, ghîcise îndată că nenorocitul nu era de profesie urmăritor de trăsurĭ, căcĭ aceştia înainte de a întreprinde drumul cată să afle unde e să meargă şi de aceea se interesa de imprudentul novice, ce neglija această precauţiune, saŭ care poate era prea lipit pentru a maĭ sta la gîndurĭ.

— Drace, iată un leŭ, care va fi cîştigat pe sfînta dreptate.

Şi lăsîndu-şĭ capul a lene, birjarul îşĭ desfăşură una din miile drame ale chesatuluĭ şi ale foameĭ: atelierul închis, tocmirea aiurea anevoioasă, lipsa, femeia şi copiĭ hemesiţĭ...

In vremea asta lucrătorul, cu coatele strînse, gura căscată, apropiindu se de trăsură, provocase o milă ce se vedea pe feţele lor.

Dintîiŭ D-na Vercolier, cînd îl văzu întrebă cu glasul tremurînd:

— Ce vre-a oare omul ăsta?

Dar D. Vercolier, înţelegînd insistenţa lucrătoruluĭ, cu un zîmbet îl linişti şi pe el şi pe nevastă-sa.

— Las că ştiŭ eŭ ce vrea. I-ioĭ da eŭ... ne-am înţeles.

Şi întorcîndu-se spre demna sa soţie, vorbi cu înduioşare de nenorocirea celor săracĭ, a căror cheltuială de forţe nu-ĭ potrivită cu recompensa. Făcea de pildă ca omul acela, să se ostenească atîta pentru aşa puţin lucru.

— Mare ĭ meseria în Paris, zise măsurat D-na Vercolier.

Şi perechia se lasă în fundul trăsureĭ, în timp ce lucrătorul evalua deja zîmbetul domnuluĭ, socotea deja cîştigul ţinînd seamă de numărul bagajelor şi de greutatea lor: «Un leŭ, da, nu se poate meĭ puţin».

Gîndul acesta, îl duse, tot în goană pînă la Chatelet. Poposi puţin, într'o încurcătura de trăsurĭ. Suflă, îşĭ şterse gîtul... în timp ce pe haină, locul numerelor se arăta în pete umede. Totuşĭ nu se lăsa.

— Mă voĭ odihni eŭ, la suişul bulevarduluĭ Sf. Michel, se gîndea el. Grea pentru trăsurĭ, e uşoară pentru pietonĭ. Va fi ca un popas, fără inconveniente însă.

Mă voĭ odihni, fără să răcesc.

D. şi D-na Vercolier, stăteaŭ de vorbă.

Ce convorbire plăcută.

Revăzînd stradele obişnuite, obişnuinţele se redeşteptaŭ şi vechile amintirĭ începeaŭ lupta cu noile impresiĭ ale călătorieĭ. Datele fericite se ridicaŭ din lacul vieţeĭ lor.

Sentimentul fericireĭ lor îĭ absorbeaŭ.

Se privиră lung cu nespusă mulţumire cînd de-odată o umbră trecu pe la geam.

— «Omul acela uricios e tot pe aicĭ?» întrebă Doamna Vercolier speriată.

D. Vercolier se aplecă şi văzînd pe lucrător că se îndepărtează cam sfios de îndrăzneala ce luase, făcu un semn ca şi cum l'ar erta şi zise:

«Ah, nu are mutra unuĭ om de treabă, n'are să-ĭ fie munca de geaba.» Şi D Vercolier înainte de a-se lăsa în fundul trăsureĭ, trase un fum zdravăn din ţigara luĭ cea mare şi-ĭ dete drumul spre lucrător, trimiţîndu-l ca să-l facă să aştepte. Lucrătorul aspira fumul şi îşĭ zise:

«Bună ţigară maĭ trage bătrînul».

Mulţumirea îĭ dedea aripĭ se simţea încurajat, acceptat. El nu îndatoră nicĭ pe un indiferent nicĭ pe un ingrat.

Nu-ĭ vorbă, burghezul ar fi fost admirabil, dacă iar fi scurtat drumul plătindu-ĭ dinainte o muncă pe care ar fi refuzat'o. Dar lucrătorul respingea milostenia aceasta şi vroia să rămîe înpotrivire de ideĭ cu părerea burghejilor din trăsură asupra banuluĭ cîştigat prin muncă.

Şi de aceea cît de uşoară îĭ păru coasta de la museul de Clugny la Luxembourg, mulţumirea îl făcea uşor; îl făcea să uite osteneala, sudoarea ce-ĭ lipea hainele pe spete, şi tăeturile prin pîntece.

Mersul încet al birjeĭ maĭ ales îl bucura. El mulţumea natureĭ că făcuse călătorĭ aşa de graşĭ, de greĭ şi de bine hrăniţĭ. Graţie numaĭ greutăţeĭ lor impunătoare cît şi bună-voinţeĭ vizitiuluĭ putuse el să rivalizeze cu calul.

Maĭ adese acum, D. şi D-na Vercolier îşĭ arătaŭ la geam feţele lor roşcovane şi liniştite privind cu drag lucrurile şi minunîndu-se ca nişte copiĭ a nu le găsi schimbate, din veselia lor lucrătorul înţelese că eraŭ pe aproape de a ajunge.

Era şi vremea. Nenorocitul pare că eşise din baie, atît era de aburit şi asudat ca un cal. Petele de la şele, micĭ la început se întinsese pe toate spetele. Buzele luĭ se învineţise, iar picioarele ţepene ale omuluĭ, cît şi ale caluluĭ tremuraŭ.

Dar în sfîrşit ajunsese, birja se oprise.

D. Vercolier eşi cu greŭ şi întinse mîna soţieĭ sale, care stătu o clipă prinsă în uşă, de unde nu maĭ putea nicĭ intra, nicĭ ieşi. In cele din urmă ajunseră să poată păşĭ pe stradă.

Atuncĭ lucrătorul se arătă.

Cînd D. Vercolier îl zărĭ, îşĭ aduse aminte de drumul făcut împreună, de urmărirea trăsureĭ şi zise:

— Ah D-ta eraĭ, foarte bine!

Şi luîndu-şĭ ţigarea pe treĭ sferturĭ fumată, din gură şi întinzînd'o lucrătoruluĭ, îĭ zise:

— Ţine iubite, e destul timp de cînd o aştepţĭ.

Omul se înroşi şi se învineţi înlemnit.

In vremea asta un portar se repezi şi descărcă bagajele împingîndu l.

Omul se dete înapoĭ. Morfolind în gură ţigarea, ca pe timpul cînd se sfăşia cartuşul cu gura, privi casa în care intrase burghezii, o privi nesăturat — ca pentru a o recunoaşte cînd-va.

Lucien Descaves.

însă, că îşĭ vor lua case cu chirie în Szeghedin, aşa ca să-şĭ poată cerceta pe vrednicii lor bărbaţĭ în fie-care zi.

Tot ast-fel am aflat că sînt trataţĭ pînă acum şi arestaţiĭ de la Vaţ.

Cursurile de maghiarisare

In maĭ multe oraşe curat ungureştĭ deale Ungarieĭ, guvernul a deschis pentru învăţătoriĭ nemaghiarĭ «cursurĭ pentru învăţătara limbeĭ maghiare», carĭ în realitate nu sînt alta, de cît cursurĭ demaghiarisare.

Un ast-fel de curs se află şi în orăşelul Hodwerö-Vásárhely. La reîntoarcerea mea de la Seghedin, am cercetat acest curs, care este vizitat de vre-o sută de învăţătorĭ romînĭ.

Mi-s'a spus, că bieţiĭ învăţătorĭ sînt mult chinuiţĭ cu limba maghiară. Toată ziua sînt ocupaţĭ cu scoala şi controlaţĭ, ca să nu poată nicĭ ceti, nicĭ conversa nimic în alte limbĭ, afară de cea maghiară.

Pe calea aceasta cred unguriĭ se-i maghiariseze. Eŭ însă în privinţa aceasta li-aşĭ zice Ungurilor să-şĭ pună în cuĭ. Orĭ cîtă presiune s'ar face asupra învăţătorilor noştri, am observat. că eĭ sînt mult prea bunĭ Romînĭ. Cu deosebire mi-a plăcut, cînd am aflat, că eĭ aŭ luat hotărîrea de-a merge cu toţiĭ împreună la Seghedin, după ce vor isprăvi cursul, pentru a cerceta pe martoriĭ noştri naţionalĭ.

Semne, ca acestea, nu vorbesc nicĭ de cum în favoruc maghiarisăreĭ...

O foaiă infectă între Romînĭ

Se ştie, că de la începutul acestuĭ an apare în Budapesta o foaiă scrisă romîneşte, intitulată Poporul, al căreia redactor este faimocul renegat Alexics Gyôrgh. Foaia s'a înfiinţat din iniţiativa fostuluĭ ministru de agricultură Bethlen Andras şi este subvenţionată din budgetul statuluĭ.

Foaia e cît se poate de infectă. Deşi este de natură economisă, ea însă pare şi multă politică, lăsînd tot ce e unguresc. Ziarele noostre naţionale aŭ combatut'o de la început şi aŭ conjurat pe cetitoriĭ romînĭ să se ferească de ea ca de un lucru necurat. Totuşĭ cu durere am observat, că foaia aceasta a început să se respîndească în popor. Las, că fie-căreĭ comune îĭ este din oficiŭ impusă, dar şi particulariĭ aŭ început să se aboneze fiind foarte eftina (numaĭ 2 fl. la an).

Eŭ văd în împrejurarea aceasta un mare pericol pentru poporul ardelean. Ceea-ce mă doare maĭ mult este faptul, că uniĭ dintre învăţătoriĭ noştri, în loc de a spune poporuluĭ să se ferească de ast-fel de foĭ, căcĭ sînt infecte, eĭ înşişĭ le prenumără şi susţin. Chear învăţătorĭ cu bun nume, precum învăţătorul de la Cluj, Iacob Murăşan, care este şi preşedintele uneĭ reuniunĭ romîne de învăţătorĭ, Apoĭ Al Pop din Nasăud şi alţiĭ, ba chear şi unele dame o susţin ba chear colaborează la ea.

Romîniĭ de inimă şi maĭ ales ziaristica noastră naţională va face un bun serviciŭ cauzeĭ, dacă de timpuriŭ va atrage atenţiunea romînilor asupra pericoluluĭ şi-ĭ va sfătui necontenit, să se ferească de ast-fel de infecţiĭ literare. Avem noĭ ziarele noastre poporale romîneştĭ. Pe acestea trebue să le citească poporul nostru, iar nu foĭ redactate de streinĭ.

Un interwiew

De maĭ multe zile petrece printre romîniĭ ardelenĭ un redactor al ziaruluĭ german anti-semit «Deutsches Volksblatt» din Viena care cu deosebit interes studiază cestiunea romînilor ardelenĭ El a făcut vizite la maĭ mulţĭ fruntaşĭ romînĭ,—între alţiĭ a fost şi la episcopul romîn Gr-cat. din Lugoj, Dr. Victor Mihalyi, pe care în special l'a interviewat în cauza noastră naţională.

Precum am înţeles, redactorul german, care ţinea despre episcopul Mihalyi, că este un bun romîn, a rĕmas foarte surprins de declaraţiunile făcute de acest episcop. Episcopul s'a arătat foarte păcătos, zicînd între altele că pe el nu-l supără, dacă limba maghiară e introdusă în şcoalele noastre poporale, de oare ce romîniĭ trebue să înveţe ungureşte.

Nu am amănunte asupra acestuĭ interwiev. La toată întîmplarea însĕ e bine a se demasca ast-fel de păcătoşiĭ, căcĭ şi aşa romîniĭ s'aŭ lăsat prea mult amăgiţĭ de acest episcop, care înaintea multora trece ca cel maĭ naţionalist, măcar că nu a făcut nimic. Se zice, că la alegerea de Mitropolit al Blajuluĭ, din anul trecut, Mihalyi a întrunit majoritatea absolută a voturilor. Foarte probabil, că la urmă el are să vină Mitropolit la Blaj; romîniĭ însă să nu lege marĭ speranţe de el. căcĭ n'are să fie nicĭ el maĭ bun de cît alţiĭ.

Cîmpeanul

VÎNZĂTOAREA DE FLORĬ

INFORMAŢIĬ

Nĭ se telegrafiază din Lacul-Sărat că parchetul a descoperit o faptă îngrozitoare. In vila Mantu o doamnă ţinea sechestrată pe o nepoată a sa şi o tortura sistematic, pentru a o omorî şi a o moşteni.

Parchetul a eliberat pe noua Barbara Ubrich şi a depus pe torturatoare. Mîine vom da detaliĭ pe larg.

* * *

O îngrozitoare barbarie

Ni se comunică din comuna Silistraru, jud. Brăila, următoarele îngrozitoare barbarii săvîrşite acolo, în ziua de 19 Iulie, de către doĭ ofiţerĭ din reg. 11 de călăraşi din Brăila.

Ofiţeriĭ Iacovescu şi Petrescu aŭ sosit în satul Silistraru pe la orele 7 seara călărĭ pe caĭ şi aducînd cu dînşiĭ două amante de ale lor. Aŭ popăsit la circiuma luĭ Dumitru Păişu, — care e călăraş cu schimbul, — cerînd să li se dee masă, băutură şi odăĭ. Circiumarul nevoind sa-şĭ păteze cinstea caseĭ sale, a refuzat să le facă toate gusturile.

Atuncĭ ofiţeriĭ înfuriaţĭ îl iaŭ la bătae şi Păişu fuge la un frate al săŭ pentru a-l vesti despre cele ce i se întîmplase, iar ofiţeriĭ şi femeile ce-ĭ însoţeaŭ aŭ rămas stăpînĭ pe circiumă, devastînd şi chefuind acolo după gust.

Cînd fratele luĭ Păişu a sosit să vadă ce e, ofiţeriĭ trecuseră la o circiumă de vis-à-vis, unde petreceaŭ cu lăutarĭ.

Vestindu-se primarul acesta veni cu o gardă să linişteaşcă pe ceĭ doĭ ofiţerĭ carĭ acum veniseră din noŭ la circiuma luĭ Păişu şi sfărîmaŭ tot ce le eşea în cale. Drept răspuns, furioşiĭ ofiţerĭ scot săbiile şi lovesc pe primar iar luĭ Pascu Păişu îĭ taie sprinceana stingă şi nasul, căzînd bietul jos fără simţirĭ. Dumitru Pascu, circiumarul, lovit greŭ la cap da abia scapă cu fuga de furia acestor brute.

In urmă victorioşiĭ combatanţĭ s'a pus din noŭ la chef şi băutură, la circiuma luĭ Ion Budur.

Procurorul din Brăila a luat interogatorul răniţilor duşĭ la spital, însă după cît pare, se pune stăruinţă ca afacerea să se facă muşama.

Cerem D-luĭ ministru de resbel ca să se dea ordine pentru urmărirea acestor doĭ ofiţerĭ bătăuşĭ şi asasinĭ.

In caz contrar vom reveni.

Sub-prefectul Miu Dobriceanu, vestit de cele întîmplate, veni la faţa loculuĭ şi trimise pe fraţiĭ Paiuşu la spitalul oraşuluĭ Brăila; bieţiĭ oamenĭ eraŭ într'o stare de plîns şi nu se ştie de-or scăpa cu viaţă.

Ceĭ doĭ ofiţerĭ aŭ îndrăznit să loviască pe primar a doua oară, chiar în faţa subprefectuluĭ. Circiuma luĭ Dumitru Păişu era plină de lacurĭ de sînge şi de oale şi pahare sparte.

* * *

D. Dr. Toma Dicescu, revizor şcolar al judeţuluĭ Vlaşca, va fi adus în Bucureştĭ ca director şi institutor la şcoala No. 14, în locul d-luĭ Ioan Niţescu care va eşi la pensie.

* * *

Conferinţele generale ale învăţătorilor se vor ţine între 15 August şi 1 Septembre.

* * *

D. deputat Gherassi a oferit locul, 4,000 de leĭ şi 30,000 de cărămizĭ pentru şcoala ce se va construi într'o comună din judeţul Muscel, şi care va purta numele donatoruluĭ.

* * *

In strada Găreĭ din Craiova, devenită celebră prin gropile, noroiul, praful şi pavajul săŭ păcătos, se pavează acum cu piatră cubică.

Craioveniĭ consideră aceasta ca un eveniment memorabil.

* * *

Linia ferată Craiova-Calafat e aproape terminată; trenul poate circula pînă la staţia Podarĭ, care e la jumătatea drumuluĭ.

Tipografia «Nouă» Gr. Panaitescu, PasagiulBăncei Naţionale, 19

Imprimat pe hârtie din Fabreca LETEA.